Analizy OSW

OŚRODEK STUDIÓW WSCHODNICH 4.06.2024 www.osw.waw.pl

Pierwsze ukraińskie ataki zachodnią bronią na terytorium Rosji. 831. dzień wojny

Jakub Ber, Piotr Żochowski, Jacek Tarociński

Sytuacja na froncie

W ciągu minionego tygodnia nie doszło do znaczących zmian w położeniu walczących stron. Głównymi ogniskami walk są okolice wsi Łypci i Wołczańska w obwodzie charkowskim, Czasiw Jar oraz linia frontu w obwodzie donieckim od okolic Marjinki do rejonu Oczeretynego. **Rosjanie jak dotąd nie dysponują odwodami, które mogliby zaangażować na kierunku charkowskim do sforsowania rzeki Wołczy i zdobycia Wołczańska.** Wiele wskazuje na to, że w Donbasie trwa pauza operacyjna, a ataki agresora mają na celu głównie ubezpieczenie wysuniętych skrzydeł. W najbliższych tygodniach prawdopodobna jest intensyfikacja rosyjskich działań zaczepnych na wybranych odcinkach frontu w obwodzie donieckim.

Rosyjskie ataki powietrzne

W nocy z 31 maja na 1 czerwca Rosjanie zaatakowali Ukrainę, wykorzystując 53 pociski manewrujące i balistyczne różnych typów oraz 47 dronów Shahed 131/136. Ukraińska obrona powietrzna zestrzeliła 35 rakiet oraz 46 bezzałogowców. Trafione zostały obiekty infrastruktury energetycznej w obwodach zaporoskim, dniepropetrowskim, donieckim, kirowohradzkim, winnickim, lwowskim oraz iwanofrankiwskim, w tym dwie elektrownie cieplne. **W ubiegłym tygodniu na całej Ukrainie stosowano okresowe wyłączenia prądu, w bieżącym sytuacja nie ulegnie poprawie.**

W związku z uszkodzeniami zapory Dnieprzańskiej Elektrowni Wodnej, będącej celem ataków rosyjskich od marca br., 1 czerwca – po kolejnym uderzeniu – została ona wyłączona. Wiodąca przez tamę droga stanowi główny szlak łączący centrum Zaporoża z prawobrzeżną częścią miasta, a zamknięcie go oznacza poważne utrudnienie dla transportu.

Rosjanie kontynuują ostrzały przygranicznych rejonów obwodów charkowskiego i sumskiego, wykorzystując w tym celu m.in. systemy rakietowe S-300. W wyniku ataku rakietowego na zabudowę mieszkalną Charkowa w nocy z 30 na 31 maja zginęło co najmniej dziewięciu cywilów.

Ukraińskie operacje przeciw Rosji

Odnotowuje się **pierwsze przypadki ostrzeliwania z systemów HIMARS stanowisk rosyjskiej obrony przeciwlotniczej w okolicy Biełgorodu**. W ostatnich dniach USA i kilka innych państw zachodnich wydało zgodę na ograniczone użycie przekazanej przez nie broni do zwalczania celów wojskowych znajdujących się w obwodach biełgorodzkim i kurskim.

W nocy z 29 na 30 oraz z 30 na 31 maja Ukraińcy przeprowadzili serię kombinowanych ataków na Krym i Kraj Krasnodarski z użyciem pocisków balistycznych ATACMS, pocisków manewrujących Neptun oraz powietrznych i morskich dronów uderzeniowych. Uszkodzona została m.in. infrastruktura portowa w Cieśninie Kerczeńskiej, w tym terminal naftowy w porcie Kawkaz oraz promy „dublujące" most Krymski, a także elementy sieci energetycznych na lądzie. Ataki te są kolejnym elementem ukraińskiej operacji, której celem jest sparaliżowanie Krymu jako zaplecza logistycznego armii rosyjskiej na południu Ukrainy.

Potencjał militarny Ukrainy

Dzięki uruchomieniu pomocy amerykańskiej w ostatnich tygodniach częściowo zażegnano ostry kryzys amunicyjny w ukraińskiej artylerii, przy czym pociski są cały czas racjonowane i nie można mówić o pełnym zaspokojeniu potrzeb frontu. Wydaje się, że lepsza sytuacja panuje w zakresie amunicji kalibru 155 mm, niemniej nadal odczuwalny jest znaczny deficyt pocisków do kalibrów sowieckich (122 i 152 mm). Według czeskiego MSZ w czerwcu na front mają dotrzeć pierwsze transporty amunicji artyleryjskiej zakupionej w ramach koordynowanej przez Pragę międzynarodowej koalicji. Dostawy te mają objąć partie od 50 tys. do 100 tys. pocisków miesięcznie. Jeżeli zapowiedzi te okażą się prawdziwe, to – przy uwzględnieniu pomocy innych państw i produkcji ukraińskiej – artyleria Sił Zbrojnych Ukrainy będzie miała zapewnioną minimalną ilość amunicji pozwalającą na skuteczne prowadzenie obrony w drugiej połowie 2024 r.

30 maja Biuro Prokuratora Generalnego Ukrainy poinformowało, że do wojska wstąpiło 775 skazanych. Do sądów wpłynęło ponad 2,4 tys. wniosków o zwolnienie warunkowe z odbycia kary w zamian za odbycie służby wojskowej, z których ok. 75% rozpatrzono pozytywnie. Wcześniej resort sprawiedliwości potwierdził, że chęć mobilizacji wyraziło przeszło 4 tys. osadzonych.

2 czerwca ukraiński resort obrony podał, że ok. 1,5 mln Ukraińców podlegających służbie wojskowej zaktualizowało swoje dane osobowe w komisjach wojskowych. Ponad 400 tys. zarejestrowanych uzyskało odroczenie, zostało zarezerwowanych przez zakłady pracy lub uznanych za niezdolnych do służby wojskowej.

31 maja Ukraina i Rosja przeprowadziły pierwszą od lutego br. wymianę jeńców (w formule 75 za 75). Była ona możliwa dzięki mediacji Zjednoczonych Emiratów Arabskich.

3 czerwca sąd rejonowy w Połtawie przejął dokumenty okręgowych wojskowych komisji lekarskich obwodu połtawskiego. Wcześniej Narodowa Agencja ds. Przeciwdziałania Korupcji ustaliła, że istnieje podejrzenie przyjmowania łapówek za wydawanie fałszywych orzeczeń. Wskazuje na to wysoki odsetek osób uznanych za niezdolne do służby wojskowej

(ok. 30%).

Również 3 czerwca wiceminister obrony Dmytro Kłymenko oświadczył, że prawie wszystkie drony używane aktualnie przez siły zbrojne powstają na Ukrainie, a największy udział w tym sektorze ma biznes prywatny. Dodał, że niedawno ogłoszono przetarg na zakup 20 tys. bezzałogowców za 3 mld hrywien (ok. 75 mln dolarów). Jak dotąd zakontraktowano dostawę ok. 7 tys. sztuk.

Potencjał militarny Rosji

28 maja ukraiński wywiad wojskowy (HUR) poinformował, że Rosjanie intensyfikują rekrutację najemników mających walczyć na Ukrainie. Obejmuje ona państwa Afryki Środkowej, w szczególności Rwandę, Burundi, Kongo i Ugandę. Najemnikom oferuje się 2 tys. dolarów za podpisanie kontraktu, 2,2 tys. dolarów miesięcznego wynagrodzenia, ubezpieczenie medyczne oraz rosyjski paszport dla żołnierza i członków jego rodziny.

Zachodnie wsparcie dla Ukrainy

28 maja **Holandia ogłosiła inicjatywę przekazania Ukrainie jednej baterii systemu obrony powietrznej Patriot**. Inicjatywa ta jest skierowana do państw posiadających niewiele takich systemów i niemogących sobie pozwolić na przekazanie całej baterii, lecz jedynie jej elementów, które finalnie złożyłyby się na całą baterię. Dotychczas żadne państwo nie zgłosiło swojego udziału. Tego samego dnia Litwa oznajmiła, że przekaże 35 mln euro na rzecz czeskiej inicjatywy zakupu amunicji artyleryjskiej dla Ukrainy.

29 maja **Szwecja ogłosiła swój największy pakiet wsparcia wojskowego dla Kijowa o wartości 1,2 mld euro**. W jego skład wchodzą dwa samoloty wczesnego ostrzegania i dowodzenia Saab 340 Erieye, cały zapas transporterów opancerzonych Pbv 302 (w 2022 r. Sztokholm dysponował 260 zmagazynowanymi pojazdami), pociski artyleryjskie 155 mm i pociski powietrze–powietrze AiM-120 AMRAAM. Jednocześnie minister obrony Szwecji poinformował, że wstrzymuje plany wysłania myśliwców JAS-39 Gripen na Ukrainę, aby nie komplikować procesu wdrażania myśliwców F-16, o co poprosili go zachodni partnerzy. Samoloty Saab 340 Erieye pozwolą Ukrainie na łatwiejsze wykrywanie zagrożeń powietrznych i lepsze koordynowanie działań lotnictwa z obroną powietrzną oraz będą zwielokrotniać efektywność lotnictwa. Biorąc pod uwagę proces szkolenia załóg oraz wdrażanie następców tych maszyn w szwedzkich siłach powietrznych, dostawy Saab 340 Erieye dla Ukrainy odbędą się najpewniej dopiero na przełomie 2025 i 2026 r.

28 maja w Lizbonie prezydent Wołodymyr Zełenski i premier Portugalii Luís Montenegro podpisali *porozumienie o współpracy w dziedzinie bezpieczeństwa*. Wsparcie wojskowe Lizbony wyniesie w br. co najmniej 126 mln euro. Portugalia potwierdziła też udział w koalicji państw szkolących ukraińskich pilotów na myśliwcach F-16, w koalicji na rzecz bezpieczeństwa morskiego, a także w programie pozyskiwania amunicji dużego kalibru.

31 maja podczas szczytu ukraińsko-nordyckiego w Sztokholmie prezydent Ukrainy i premier Szwecji Ulf Kristersson podpisali *porozumienie o współpracy w sferze bezpieczeństwa*. Szwedzka pomoc finansowa wojskowa i cywilna na lata 2022–2026 sięgnie co najmniej 9,2

mld euro. Szwecja będzie w dalszym ciągu przyczyniać się do odbudowy Ukrainy oraz wspierać jej reformy i przygotowania do przyszłego członkostwa w UE i NATO.

Tego samego dnia *podobny dokument* został podpisany z Norwegią. Do końca br. Oslo przekaże co najmniej 1,2 mld euro pomocy wojskowej. Łączne wsparcie finansowe w latach 2023–2027 wyniesie 6,4 mld euro. Zgodnie z umową Norwegia wraz ze swoimi sojusznikami wspomoże Ukrainę w rozwijaniu jej potencjału w zakresie nowoczesnych samolotów bojowych i zwiększaniu zdolności morskich na Morzu Czarnym i Morzu Azowskim.

Jeszcze jedną *umowę o współpracy w sferze bezpieczeństwa* Kijów zawarł z Islandią. Kraj ten zobowiązał się do zapewnienia Ukrainie wszechstronnego i długoterminowego wsparcia gospodarczego, humanitarnego i obronnego, a także do promowania jej przyszłego członkostwa w UE i NATO. W latach 2024–2028 Islandia będzie corocznie przekazywać Kijowowi co najmniej 26 mln euro. Reykjavík zobowiązał się do dalszego dostarczania zaopatrzenia i sprzętu wojskowego z państw NATO na Ukrainę czarterowanymi samolotami transportowymi.

Ukraina zawarła już 15 umów o współpracy w sferze bezpieczeństwa – z Wielką Brytanią, Niemcami, Francją, Danią, Kanadą, Włochami, Holandią, Finlandią, Łotwą, Hiszpanią, Belgią, Portugalią, Szwecją, Norwegią i Islandią.

3 czerwca **Wielka Brytania i Łotwa wspólnie ogłosiły konkurs na dostarczenie tysięcy dronów FPV dla Ukrainy w ramach Koalicji na rzecz bezzałogowców**, której uczestnikami są Australia, Kanada, Dania, Estonia, Niemcy, Litwa, Holandia, Polska i Szwecja. Firmy mają czas do 28 czerwca br. na złożenie swoich ofert, które następnie zostaną rozpatrzone i ocenione przez członków Koalicji, a zwycięzca uzyska kontrakt.

